
FBaşvuru Numarası	: 2019 / 1158
Toplantı Tarihi / Sayısı	: 14.01.2020 / 112
Karar Numarası	: 2020 / 9
Başvuran	: A. Ç.
Adres	: S. 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/ANKARA
Muhatap	: S. 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: S. 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/ANKARA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuruda, S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuran A. Ç., ziyaretçi listeleri ile ilgili cezaevi uygulamasına ilişkin olarak A. Batı 1. İnfaz Hakimliğine şikayette bulunduğunu ve şikayetinin reddedildiğini, bunun üzerine A. Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesine itiraz ettiğini ve itirazının da reddedildiğini, ilgili İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen bu kararların hukuka aykırı olduğunu, ayrıca 19/02/2019 tarihinde vücudunda artarak çıkmaya devam eden yağ bezeleri (lipom) nedeniyle A. Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Polikliniğince muayene edildiğini, muayene neticesinde ilgili doktor tarafından "kiraz sapı, mısır püskülü, altın otu, ısırgan otu ve biberiye çaylarını" içmesi uygun görülerek reçete edildiğini, ancak ceza infaz kurumunun ilgili biriminden defaten talep etmesine rağmen talebinin karşılanmayarak sağlığa erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 14/03/2019 tarihinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'na (TIHEK) doğrudan yapılmıştır.

3. Başvuru, incelenmek üzere Ulusal Önleme Mekanizması birimine 21/03/2019 tarihinde sunulmuştur.

4. Başvuru dilekçesinde, Kurumumuza başvuru yapmadan önce iddia edilen uygulamanın düzeltilmesi hususunda ilgili taraftan talepte bulunup bulunulmadığına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu kapsamda 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 49'uncu maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca 11/04/2019 tarihli verilen gönderme kararı başvurana ve muhatap kurum S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne tebliğ edilmiştir.

5. Başvuran tarafından Kurumumuza 22/08/2019 tarihli dilekçe gönderilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve başvuranın 22/08/2019 tarihli dilekçesinden ulaşılan bilgi ve belgelere göre olaylar özetle şu şekildedir;

6. Başvuran, S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Kurumu Müdürlüğüne hitaben yazmış olduğu dilekçe ile üç kişilik ziyaretçi listesine E. Ç., M. Ç. ve A. K.'ın yazılmasını talep etmiştir.

7. Başvuranın bu talebi üzerine, S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu 07/01/2019 tarih ve 2019/9 sayılı kararı almıştır. Buna göre kolluk araştırması sonucu sakıncalı görülen E. Ç. ve M. Ç.'in üç kişilik ziyaretçi listesine eklenmesi talebinin reddine, A. K. hakkında kolluk araştırma raporu gelmediğinden kolluk araştırmasının yeniden istenmesine karar verilmiştir.

8. Başvuran İdare ve Gözlem Kurulunun ilgili kararına karşı A. Batı 1. İnfaz Hakimliğine şikayette bulunmuş ve İnfaz Hakimliğinin 10/01/2019 tarih ve 2019/93 Karar sayılı kararı ile talebi reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuran söz konusu İnfaz Hakimliği kararına karşı itiraz hakkını kullanarak A. Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesine başvurmuş ve Ağır Ceza Mahkemesinin 08/02/2019 tarih ve 2019/813 D. İş sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir.

9. Başvuran, 22/09/2019 tarihli dilekçesinde, Kurumumuza başvuruda bulunduktan sonraki süreçte A. K. isimli arkadaşının ziyaretine gelmesi yönündeki talebinin kabul edildiğini ve doktor tarafından 19/02/2019 tarihinde doktor tarafından reçete edilen ürünlerin de İnfaz Kurumu İdaresi tarafından karşılandığını bildirmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

10. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesine göre; “Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri,” ifade etmektedir.

11. Aynı Kanununun 4’üncü maddesi uyarınca ise makul düzenleme yapmama ayrımcılık türlerinden birini oluşturmaktadır.

12. Aynı Kanununun 18’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; “Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.”

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; “(3) Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz. (4) Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin karar verir.”

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (j) bendi uyarınca; “j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” başlıklı 71’inci maddesi uyarınca; “Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir.”

16. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün “Sağlık servisi” başlıklı 25 inci maddesine göre;

“(1) Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar.

(2) Cezaevi tabibinin görevleri:

a) Kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar,

b) Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenlerin ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri kurum en üst amirine bildirir,

c) Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için alınacak tedbirler ile ayrıca iaşenin kalitesine, miktarına ve dağıtım şekillerine, hükümlülerle personelin temizliğine, kurumun sıhhi tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin sağlık şartlarına elverişli bir şekilde işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sağlık şartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları tespit etmek maksadıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler,

d) Merkezi bütçe ve işyurdu tarafından alınan tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini tespit eder,

e) Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar,

f) Sağlık servisinin; tıbbi, idarî ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler,

g) Sağlık servisinin, tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru bir şekilde tutulmasını sağlar,

h) Tıbbi atıkların kontrolü ve imhası için gereken önlemleri alır.

(3) Dış tabibinin görevleri: Hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

(4) Tabiplerin ortak görev ve sorumlulukları: Cezaevi tabibi ve dış tabibi, sağlık servisinde çalışan diğer personel ile birlikte, aşağıda belirtilen işleri yapmak amacıyla, ortak görev anlayışı içinde hareket eder.

a) Sağlık gözetimi: Tabipler kurumu sık sık denetler ve kurumun mevcuduna göre ayda bir veya iki kez olmak üzere kurumun tamamını gezerek, kurumun genel sağlık durumunu kontrol eder, acele önlem alınmasını gerektiren bir hastalığın bulunması hâlinde durumu derhâl kurum en üst amirine bildirir,

b) Tabipler, diğer unvanlardaki personel gibi kurumun özelliği dikkate alınarak vardiya sistemine göre çalıştırılabilir. Vardiya sisteminin uygulanmadığı hâllerde, önemli bir rahatsızlığın bildirildiği durumlarda, günün her saatinde kuruma gelerek gerekli önlemleri alır.

(5) Eczacının görevleri:

a) Eczacı; cezaevi tabibinin vereceği reçetelere göre ilâçları hazırlar, yeşil ve kırmızı reçeteye satılan uyuşturucu ve uyarıcı nitelikteki ilâçların tane olarak verilmesini ve huzurda içirerek kontrolünü yapar, diğer ilâçları ise cezaevi tabibinin belirlediği miktarda hastalara verir,

b) Kurumda bulunan ilâçları korur ve gereken ilâçları almak için cezaevi tabibine zamanında haber verir.”

17. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün “Hükümlünün muayene ve tedavisi” başlıklı 117’nci maddesine göre;“(1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi cezaevi tabibi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.

(2) Kurumda, hükümlünün muayene veya tedavisi sırasında cezaevi tabibi tarafından talep edilmediği sürece muayene odasında sağlık personeli dışında görevli bulundurulmaz. Ancak güvenlik amacıyla ve konuşulanların duyulmayacağı şekilde, kurum idaresi tarafından gerekli tedbirler alınır.

(3) Sağlık Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.

(4) Rızası olsa bile hiçbir hükümlü üzerinde tıbbî deney yapılamaz.”

18. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71’inci maddesi uyarınca;“(1) Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52’nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.”

19. 6701 sayılı Kanunun “Başvurular” başlıklı 17. maddesinde; (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz [...] (8) 9’uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da madde hükümleri uygulanır.”

20. 24.11.2017 tarih ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 48. maddesinde Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı ve 49. maddesinde ise ön inceleme sonucunda başvurunun, 48. maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşımaması hâlinde incelenemezlik kararı verileceği düzenlenmiştir.

B. Uluslararası Hukuk

21. İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinde; "1. Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır. 2. Hiçbir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez. 3. Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez."

22. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahına Dair Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları)'nın "Sağlık Hizmetleri" başlıklı 24 üncü maddesinde; "Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması devletin bir sorumluluğudur. Mahpuslar, toplumda mevcut olan sağlık hizmet standartlarına sahip olmalıdır ve yasal statüleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaksızın ücretsiz olarak gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmelidir. Sağlık hizmetleri genel kamu sağlığı idaresi ile yakın ilişki içerisinde ve HIV, tüberküloz ve diğer bulaşıcı hastalıklar ile uyuşturucu bağımlılığı da dâhil olmak üzere, tedavi ve bakımın sürekliliğini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir."

23. Nelson Mandela Kuralları'nın 27'nci maddesinde; "Acil durumlarda tüm cezaevleri tıbbi yardıma derhal erişim sağlayacaktır. Özel muamele veya ameliyatı gerektiren mahpuslar ihtisas kurumlara veya sivil hastanelere sevk edilecektir. Bir cezaevi kendi hastane imkanlarına sahip ise mahpuslara uygun tedavi ve bakımın sağlanması için yeterli personel ve donanıma sahip olmalıdır. Klinik kararlar yalnızca sorumlu sağlık uzmanları tarafından alınabilir ve tıbbi olmayan cezaevi personeli tarafından reddedilemez veya ihmal edilemez."

24. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "Tıbbi Bakım" başlıklı 39 uncu maddesinde; "Cezaevi yetkilileri tüm mahpusların sağlığını korumalıdır."

V. DEĞERLENDİRME

25. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18'inci maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71'inci maddesi uyarınca Kuruma yapılan başvuruların iddia konusunun özelliğine göre uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür. Yine anılan yönetmeliğin 48. maddesine göre Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve ön inceleme sonucunda başvurunun, 48. maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşımaması hâlinde 49'uncu madde uyarınca incelenemezlik kararı verilir.

a. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden

26. Başvurucunun ziyaret hakkı ile bağlantılı olarak özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia ve talepleri bakımından yapılan değerlendirmede, başvuranın iddia ettiği cezaevi uygulamasına karşı A. Batı 2. İnfaz Hakimliği ve A. Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde şikayet ve itiraz haklarını kullandığı, şikayet ve itirazlarının İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesince verilen mezkur kararlar ile sonuçlandırıldığı anlaşıldığından başvuru konusunun 6701 sayılı TIHEK Kanunu 17/4. Maddesinde belirtilen yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu ve bu sebeple incelenemez olduğu değerlendirilmiştir.

b. Sağlığa erişim hakkı yönünden

27. Ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri, özgürlüğünden mahrum bırakılanların tutulma koşullarının kalitesiyle doğrudan ilgili olduğu gibi yetersiz sağlık hizmetleri CPT'nin ifadesiyle, "insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele" teriminin kapsamına giren koşulların hızla ortaya çıkmasına neden olabilmektedir." (CPT, 3. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12], prg. 30.)

28. Ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, dışarıdaki insanlarla aynı kalitedeki sağlık hizmetlerine ulaşabilmesi gerekmekte olup kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılması onların daha kötü şartlarda tıbbi muayene veya tedavi olmasına gerekçe oluşturmamaktadır. Bu sebeptir ki Mandela Kuralları insanlık onuruna karşı saygıyı azaltma eğiliminde olan ceza infaz kurumlarında yaşamla özgürlük arasındaki farkların en aza indirilmesi gerektiğini belirtir. (Nelson Mandela Kuralları, m.5/1)

29. Ceza infaz kurumlarında, kişilerin sağlık hakkına erişemiyor olması insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele bağlamında değerlendirilmekte olduğundan bu alana ilişkin iddialar TIHEK'in ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında başvuru alabileceği konulardan birini oluşturmaktadır.

30. Başvurucu, 14/03/2019 tarihinde kayda alınan başvuru dilekçesinde, 19/02/2019 tarihinde A. Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Polikliniğinde vücudunda hızla artarak çıkmaya devam eden ve sayısı 60'a varan yağ bezesi (lipom) nedeniyle tedavi edildiğini ve tedavi neticesinde ilgili doktor tarafından "kiraz sapı, mısır püskülü, altınotu, ısırganotu ve biberiye" bitki çaylarını içmesi uygundur şeklinde rapor yazılarak söz konusu bitki çaylarının reçete edildiğini, ancak infaz kurumunun ilgili birimine defaten bu bitki çaylarının temin edilmesi yönünde dilekçe yazmasına rağmen sonuç alamadığını ve sağlığa erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuran daha sonra Kurumumuza gönderdiği 22/08/2019 tarihli dilekçesinde, Kurumumuz tarafından 11/04/2019 tarih ve 16949670-020-E.20 sayılı gönderme kararı üzerine, doktor tarafından 19/02/2019 tarihinde reçete edilen bitki çayları konusundaki talebinin muhatap tarafça yerine getirildiğini bildirmiştir.

31. Tüm bu açıklamalardan sonra yapılan değerlendirmede, başvuranın doktor tarafından reçete edilen bitki çayları konusundaki talebinin muhatap tarafça yerine getirilmesi sebebiyle, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18'inci maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin

71'inci maddesi uyarınca iddia ve talep konusu hususun ortadan kalktığı ve başvurunun uzlaşma ile sonuçlandırıldığı anlaşılmıştır.

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına ilişkin iddialarının yargıya intikal etmiş olması nedeniyle İNCELENEMEZ OLDUĞUNA,

2. Sağlığa erişim hakkına ilişkin mağduriyetinin ise UZLAŞMA KARARI ile sonuçlandırılmasına,

3. Kararın TARAFLARA TEBLİĞİNE,

4. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

5. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

14.01.2020 tarihinde, Dilek ERTÜRK ve Harun MERTOĞLU'nun karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY

6701 sayılı Kanunda uzlaşmanın tarifi yapılmamıştır. Ancak uzlaşmayı, başvuran ile muhatabın üçüncü kişi/ ihlal incelemesini yapan kurum uzmanının katılımı ile kanundaki usul ve esaslara uygun olarak anlaşmaları olarak tanımlayabiliriz.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan kanunda uzlaşma iki maddede yer almaktadır.

Madde 18/ (3) “Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından

bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.”

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

B) AYRIMCILIK YASAĞI İHLALLERİNE İLİŞKİN BAŞVURULAR İLE İNSAN HAKLARI VEYA AYRIMCILIK YASAĞI İHLALLERİNE İLİŞKİN RESEN YAPILAN İNCELEMELERİ KARARA BAĞLAMAK, BU BAŞVURU VE İNCELEMELERE İLİŞKİN GEREKLİ HÂLLERDE UZLAŞMA SÜRECİNİ SONUÇLANDIRMAK, ...

Kanun, başvuruların alınmasından, inceleme ve karar aşamasına kadar geçen süreçte mahkemelerde olduğu gibi uygulanacak usul ve esasları belirlemiş ve belirli süreler koymuştur. Kurum, ileri derecede teknik ve mali uzmanlık bilgisi gerektiren konularla ilgili olarak, bilirkişi görevlendirilebilir, tanık veya ilgili kişileri dinleyebilir.

Bu sebeplerle TIHEK, yargısal faaliyette de bulunan bir Kurum'dur. Başvurunun alınmasından karar aşamasına, kararların tebliğinden kesinleştirilmesine kadar geçen süreci belli bir disiplin içinde yürütmesi gerekir. Kurumun saygınlığının ve kamuoyu nezdindeki güvenilirliğinin sağlanması ancak bu şekilde bir çalışma sonucunda elde edilebilir.

Kanundaki yer aldığı şekli ile uzlaşma sürecini şu şekilde özetleyebiliriz.

İnsan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bir incelemede yazılı görüşlerin alınmasından sonra, inceleme raporunun hazırlanmasından önce tarafların talebi veya Başkanın resen yapacağı teklifle taraflar incelemeyi yapan uzmanın katılımı ile bir araya getirilir, kanunda belirlenen şartlarda anlaşmaları halinde bir uzlaşma tutanağı düzenlenir, inceleme raporu tanzim edilmeden iş bu uzlaşma sürecinin sonuçlandırmak üzere kurul gündemine getirilir ve süreç bu şekilde sonlandırılır.

Uzlaşma sürecinin insan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurularda yapılabileceğini Kanun açıkça söylemektedir.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kanunun belirlediği usul ve esaslarda bir uzlaşmanın yapılması zaten imkansızdır.

Kuruma cezaevlerinden gelen bütün dilekçeleri, Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında yapılmış bir başvuru imiş gibi işlem yapılması, mağduriyetleri bir şekilde giderilen kişiler için uzlaşma ile sonuçlandırılmıştır şeklinde bir karar verilmesinin yasal olmadığı kanaatiyle çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi